

MERILAMPI

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUDELLE

MIKA VAUHKALA

>

SUOMEN VALTIO

VASTAUS ASIASSA L 706/2022/1504

Helsinki 31.8.2022

SISÄLLYS

1	Aluksi	4
2	Vaatimukset	5
3	Perusteet	5
4	Perustelut	6
4.1	Taustasta ja relevanteista tapahtumista lyhyesti	6
4.1.1	EU:n koronatodistuksen taustasta ja kansallisesta käyttöönotosta	6
4.1.2	Kanteen taustalla ja perusteena olevat tapahtumat	8
4.2	Kysymyksenasettelu tässä asiassa	9
4.3	Ei korvausvelvollisuutta EIS:n väitetyn rikkomisen vuoksi	11
4.3.1	Aluksi	11
4.3.2	Valtio ei ole rikkonut ihmisoikeuksia koronatodistussäännöksellä	12
4.3.3	Väitetty loukkaus on joka tapauksessa hyvin vähäinen eikä vakava	15
4.3.4	Kantajan korvausvaatimus on määrältään perusteettoman suuri	17
4.3.5	Vaatimus tulisi hylätä selvästi perusteettomana valmistelua jatkamatta	18
4.4	Ei hyvitysvelvollisuutta yhdenvertaisuuslain väitetyn loukkauksen perusteella	19
4.4.1	Aluksi	19
4.4.2	Koronatodistussäännös on ollut asianmukainen ja tarpeellinen keino	20
4.4.3	Kantajan hyvitysvaatimus on määrältään perusteettoman suuri	28
5	Todistelusta	29
5.1	Huomioita kantajan todistelua koskevista toteamuksista	29
5.2	Vastaajan kirjalliset todisteet	30
5.3	Vastaajan henkilötodistelu	30
5.4	Muut liitteet	31

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUDELLE

Asia Vastaus kanteeseen asiassa Dnro L 706/2022/1504

Kantaja Mika Vauhkala

Kantajan asiamies ja prosessiosoite

OTM, lupalakimies Aki Nummelin
Sähköposti aki.nummelin@gmail.com
Puhelin 040 043 2428

Vastaaja Suomen valtio (jäljempänä "valtio")

Vastaajan asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja Teemu Taxell
Asianajotoimisto Merilampi Oy
Keskuskatu 7, 00100 Helsinki
Sähköposti teemu.taxell@merilampi.com
Puhelin 050 5997473

1 Aluksi

1. Tässä asiassa on kyse hyvin poikkeuksellisesta ja erikoisesta riita-asiasta. Vaikka kantaja sinänsä vaatii rahamääräistä hyvitystä ja korvausta, kanteen tosiasiallisena tarkoituksena näyttää olevan lähinnä poliittisluonteinen taistelu koronapassia ja muita vastaavia yksilönvapautta jollakin tavoin rajoittavia valtion toimia vastaan.
2. Syksyllä 2021 maailma oli ollut koronapandemian kourissa reilut puolitoista vuotta. Lähes kaikkialla maailmassa oli ryhdytty monenlaisiin ja pitkälle meneviinkin toimenpiteisiin pandemian leviämisen ehkäisemiseksi, ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon toimintakyvyn turvaamiseksi. Tällaisista toimista oli Suomessakin aiheutunut haittaa ihmisten normaalille elämälle sekä huomattavia menetyksiä elinkeinoelämälle, erityisesti ravintola- ja tapahtuma-alalle. Oli luonnollista, että lainsäätäjä yhdessä asiantuntijoiden kanssa pyrki löytämään uudenlaisia toimia, jotka yhtäältä olisivat mahdollisimman tehokkaita taudin leviämisen ehkäisemisessä ja suojelisivat ihmisten terveyttä, mutta toisaalta mahdollistaisivat mahdollisimman normaalin elinkeinotoiminnan.
3. Lokakuun 16. päivänä 2021 tuli voimaan juuri säädetty tartuntatautilain 58 i § koskien EU:n koronatodistuksen (nk. koronapassi) kansallista käyttöä. Käytännössä se tarkoitti, että toiminnanharjoittajilla oli säännöksessä luetelluilla aloilla mahdollisuus edellyttää asiakkailtaan koronatodistuksen esittämistä sisäänpääsyn edellytyksenä, jolloin muut voimassa olleet rajoitustoimet eivät koskeneet kyseistä toiminnanharjoittajaa.
4. Koronatodistuksen esittämisestä herätti vastustusta joidenkin kansalaisten taholta. Tämän asian kantaja (Mika Vauhkala) ja hänen asiamiehensä (Aki Nummelin) olivat marraskuussa 2021 perustamassa Me Kansalaiset ry -nimistä yhdistystä, jonka nettisivuilla kerrotaan mm., että *"[n]äemme yksilönvapauden rajoittamisen muun muassa koronapassilla vakavana uhkana perustuslaillisille oikeuksille"* ja että *"[t]arjoamme konkreettisia työvälineitä yksilö- ja yhteisötason vaikuttamiseen"*.¹
5. Esillä olevassa asiassa ja kantajan kanteessa on selvästikin kyse Me Kansalaiset ry:n yksilötason vaikuttamisesta. Haastehakemuksen mukaan yhdistyksen puheenjohtaja Vauhkala pyrki 10.12.2021 Helsingin keskustassa sijaitsevaan Fazer Café -nimiseen kahvilaan, jossa koronatodistusedellytys oli käytössä, ja jätti esittämättä koronatodistuksen. Näin ollen Vauhkalaa ei päästetty asioimaan kyseisessä kahvilassa. Tämän jälkeen Me Kansalaiset ry:n hallituksen jäsen Aki Nummelin nosti Vauhkan asiamiehenä kanteen Fazer-konsernia ja valtiota kohtaan. Kanteessa esitetyt hyvitys-/korvausvaatimukset ovat paitsi perusteettomat, myös täysin ylimitoitettut suhteessa

¹ Ks. otteita Me Kansalaiset ry:n internet-sivuilta ([liite 1](#)).

väitettyyn loukkaukseen (2 x 10.000 euroa). Kantajan haastehakemuksessa esitetyt kannanotot esitettävästä todistelusta puolestaan viittaavat siihen, että oikeudenkäynnistä (suullisesta käsittelystä) olisi ilmeisesti tarkoitus tehdä jonkinlainen Me Kansalaiset ry:n poliittinen mainostilaisuus.

6. Valtio osoittaa tässä vastauksessa, että kantajan kanne on perusteeton, ja ainakin osin suorastaan selvästi perusteeton.

2 Vaatimukset

7. Valtio vastustaa kantajan kannetta ja vaatii kunnioittavasti, että käräjäoikeus
 1. hylkää kanteen kokonaisuudessaan perusteettomana; sekä
 2. velvoittaa kantajan korvaamaan valtion oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut täysimääräisesti korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut tuomion antamisesta.
8. Valtion käsityksen mukaan käräjäoikeuden tulisi hylätä ainakin Euroopan ihmisoikeussopimuksen väitettyyn rikkomiseen perustuva kantajan vaatimus selvästi perusteettomana valmistelua siltä osin jatkamatta.
9. Valtio varaa oikeuden vaatia kantajan asiamiehen velvoittamista yhteisvastuulliseen kuluvastuuseen valtiolle asiasta aiheutuvista oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21:6 §:n nojalla.

3 Perusteet

10. Valtio ei ole syyllistynyt yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaiseen välilliseen syrjintään siihen liittyen, että kantajan pääsy kahvilaan on 10.12.2021 evätty tartuntatautilain 58 i §:ään vedoten. Koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevalla säännöksellä on ollut hyväksyttävä tavoite ja se on ollut keinona asianmukainen ja tarpeellinen. Kantajan hyvitysvaatimus on myös määrältään perusteeton.
11. Valtio ei ole syyllistynyt Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tarkoitetun henkilökohtaisen turvallisuuden (5 artikla) eikä liikkumisvapauden (neljännen lisäpöytäkirjan 2 artikla) rikkomiseen siihen liittyen, että kantajan pääsy kahvilaan on 10.12.2021 evätty tartuntatautilain 58 i §:ään vedoten. Muutoinkaan valtion korvausvastuun edellytykset eivät täyty. Kantajan korvausvaatimus on myös määrältään perusteeton.

4 Perustelut

4.1 Taustasta ja relevanteista tapahtumista lyhyesti

4.1.1 EU:n koronatodistuksen taustasta ja kansallisesta käyttöönotosta

12. Koronapandemia (tai covid-19-pandemia) lähti leviämään Kiinasta alkuvuonna 2020. Covid-19-tautia aiheuttava SARS-CoV-2-virus oli ihmiselle uusi taudinaiheuttaja, minkä vuoksi väestöllä ei ollut sille aiempien tartuntojen tuomaa spesifiä immunologista vastustuskykyä. Tauti levisi nopeasti joka puolelle maailmaa.
13. Covid-19-taudin leviämistä on pyritty alusta asti estämään erilaisilla rajoitustoimilla ympäri maailman. Käytössä on ollut mm. matkustusrajoituksia, rajoituksia liikehuoneistojen avoinna pitämiselle ja käytölle, etätyömääräyksiä, koulujen väliaikaisia sulkemisia, karanteeneja ja alueiden sulkemisia.
14. Suomessa pandemiaa on pyritty hallitsemaan lainsäädännöllisesti monilla eri tavoilla. Rajoitustoimenpiteet ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimintakykyä turvaavat valtuudet ovat perustuneet valmiuslakiin ja perustuslain 23 §:n nojalla annettuun väliaikaiseen lainsäädäntöön (poikkeusololainsäädäntö), uuteen tavalliseen lainsäädäntöön sekä jo voimassa olleen lainsäädännön soveltamiseen.
15. Euroopan unionin ("EU") toimesta otettiin vuonna 2021 käyttöön EU:n koronatodistus vapaan liikkuvuuden edistämiseksi pandemiatilanteessa.² EU:n koronatodistus on digitaalinen todiste siitä, että henkilö on joko saanut covid-19-rokotuksen tai -rokotukset, saanut covid-19-testissä negatiivisen testituloksen tai parantunut covid-19-taudista. QR-koodin sisältämä todistus on joko digitaalinen tai paperinen. Maksuton todistus on voimassa kaikissa EU-maissa ja se on saatavilla kunkin EU-maan kielellä sekä englanniksi. Suomessa todistus on saatavilla Omakanta -palvelussa. On yksittäisten jäsenvaltioiden päätettävissä, haluavatko ne hyödyntää todistusta kansallisesti muihin käyttötarkoituksiin, esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestämiseen liittyen.
16. Elokuussa 2021 koronapandemia oli kestänyt noin puolitoista vuotta. Suomessa todettiin elokuun aikana enemmän covid-19-tauditapauksia kuin koskaan aiemmin epidemian aikana. Ilmaantuvuus oli korkein etenkin rokottamattomien ja vain yhden rokoteannoksen saaneiden työikäisten parissa. Alkusyksystä 2021 covid-19-taudin leviämisen estämiseksi

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/953 kehiksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten (EU:n digitaalinen koronatodistus) myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana.

oli voimassa kokoontumisrajoituksia sekä mm. ravitsemisliikkeiden asiakaspaikkamäärää sekä aukiolo- ja anniskeluaikaa koskevia rajoituksia.

17. Sosiaali- ja terveysministeriö ("**STM**") asetti 13.8.2021 työryhmän koronatodistusta koskevan lainsäädännön valmistelemiseksi. Valmistelua johti STM yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, valtionvarainministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä oikeusministeriön kanssa. Työryhmässä oli myös liikenne- ja viestintäministeriön, Helsingin kaupungin, aluehallintovirastojen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ("**THL**") edustus. Työryhmän toimikausi oli 13.8.2021-30.9.2021.
18. Koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva lakiesitys (HE 131/2021 vp) annettiin eduskunnalle 21.9.2021. Lakiesityksessä käytiin laajasti läpi mm. covid-19-pandemian tilannetta ja kehittymistä, rajoitustoimia, ehdotetun säännöksen tavoitteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja.³ Lakiesityksen antamisen jälkeen kannanottonsa lakiesitykseen antoivat sivistysvaliokunta, talousvaliokunta, perustuslakivaliokunta sekä sosiaali- ja terveysvaliokunta. Lisäksi eri valiokuntien asiantuntijalausuntoja vastaanotettiin 117 kappaletta.
19. Koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva tartuntatautilainsäädäntö hyväksyttiin ja se tuli voimaan 16.10.2021 lailla tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (876/2021).
20. Koronatodistuksen käyttöä koskevan väliaikaisen säännöksen, tartuntatautilain 58 i §:n 1 ja 2 momenttien mukaan:

"EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei

³ Ks. HE 131/2021 ([todiste V1](#)).

kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.”

21. Toiminnanharjoittajalla oli siis koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevan sääntelyn nojalla mahdollisuus edellyttää asiakkailtaan ja osallistujiltaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä ennen pääsyä tapahtumaan tai tilaan, jos alueella olisi muutoin voimassa kyseistä tapahtumaa tai tilan käyttöä rajoittava viranomaispäätös. Ravitsemisliiketoiminnanharjoittaja pystyi edellyttämään asiakkailtaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä ennen pääsyä ravintolaan, jos muutoin voimassa olisivat valtioneuvoston asetuksella säädetyt ravitsemistoiminnan rajoitukset.
22. EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisella käytöllä pystyttiin ehkäisemään tartuntojen leviämistä, mutta toisaalta sääntelyllä mahdollistettiin samalla yhteiskunnan asteittainen terveysturvallinen avaaminen ja jo pitkään rajoitustoimenpiteiden kohteena olleiden toiminnanharjoittajien oikeus harjoittaa elinkeinoaan sekä näiden palveluksessa olleiden työntekijöiden oikeus työhön.

4.1.2 Kanteen taustalla ja perusteena olevat tapahtumat

23. Koronatodistus ja sen esittämisedellytys herätti vastustusta joidenkin kansalaisten taholta. Tämän asian kantaja (Mika Vauhkala) ja hänen asiamiehensä (Aki Nummelin) olivat marraskuussa 2021 (noin kuukausi koronatodistuksen kansallisen käyttöönoton jälkeen) perustamassa Me Kansalaiset ry:tä, jonka keskeinen tarkoitus näyttää olevan koronapassin käyttöä vastaan taisteleminen. Kantaja on yhdistyksen puheenjohtaja ja hänen asiamiehensä yhdistyksen hallituksen jäsen. Yhdistyksen nettisivuilla esitetään mm. seuraavanlaisia kannanottoja:⁴

”Näemme yksilönvapauden rajoittamisen muun muassa koronapassilla vakavana uhkana perustuslaillisille oikeuksille.”

”Me Kansalaiset Ry seisoo sen takana, että kansalaisten vapaa-aikaan, työhön tai elinkeinon harjoittamiseen ei kuulu koronapassi tai sen tapainen vallan väline. Lisäksi alamme yhdistyksenä luomaan työkaluja, jotta voisimme sivistyneesti, laillisesti ja kunniallisesti vaikuttaa vallitsevaan tilanteeseen nyt ja tarvittaessa myöskin tulevaisuudessa.”

”Annamme keinoja puolustaa yksilönvapauttasi sekä kehosi itsemääräämisoikeutta.”

⁴ Ks. otteita Me Kansalaiset ry:n internet-sivuilta ([liite 1](#)).

"Tarjoamme konkreettisia työvälineitä yksilö- ja yhteisötason vaikuttamiseen".

"Ensimmäinen tehtävämme on saada kansalaisten ääni kuuluviin koronapassiasiassa."

24. Esillä olevassa asiassa ja kantajan kanteessa näyttää selvästikin olevan kyse Me Kansalaiset ry:n markkinoimasta "työkalusta" yksilötason vaikuttamiseen. Haastehakemuksessa esitettyjen tietojen mukaan yhdistyksen puheenjohtaja Vauhkala pyrki 10.12.2021 noin klo 9 Helsingin keskustassa sijaitsevaan Fazer Café -kahvilaan, joka tuolloin edellytti asiakkailtaan koronatodistusta edellytyksenä kahvilassa asioimiselle. Kantaja ei ilmeisesti esittänyt koronatodistusta ja näin ollen häntä ei päästetty asioimaan kahvilassa.

Valtiolla ei ole tietoa eikä mahdollisuutta varmentua siitä, että Vauhkala ei ole päässyt asioimaan Fazer Cafessa siten kuin hän väittää. Valtio ei kuitenkaan näe syytä kyseenalaistaa esitettyä tapahtumaa vaan hyväksyy riidattomiksi seikoiksi sen, että Vauhkala on pyrkinyt asioimaan kahvilaan, ja että häntä ei ole päästetty asioimaan kahvilassa sen johdosta, että hän ei ole esittänyt koronatodistusta.

25. Tämän jälkeen kantaja nosti asiamiehensä avustuksella kanteen Fazer-konsernia ja valtiota kohtaan vaatien yhteensä 20.000 euron hyvityksiä ja korvauksia siitä, ettei hän päässyt kahvilaan.
26. Toisin kuin kantajan haastehakemuksessa väitetään, hän ei ole pyrkinyt sopimaan asiaa valtion kanssa. Toisaalta valtio ei voisi suostua sopimaan tätä asiaa siten, että maksaisi korvauksia tai hyvityksiä kantajalle. Mikäli valtio tällaisessa tapauksessa suostuisi maksamaan korvausta/hyvitystä, valtiota kohtaan esitettäisiin varmastikin lukuisa määrä vastaavanlaisia perusteettomia vaatimuksia koronatodistuksen esittämisedellytyksen ja muiden yksilönvapautta rajoittaneiden valtion toimien perusteella.

4.2 Kysymyksenasettelu tässä asiassa

27. Kantajan haastehakemuksen ja sen täydennyksen perusteella kantaja vaatii korvausta/hyvitystä kahdella eri perusteella:
- i. 10.000 euroa hyvitystä yhteydenvertaisuuslain rikkomisen perusteella: kantajan mukaan valtio ja Fazer-konserni ovat syyllistyneet yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitettuun välilliseen syrjintään; ja
 - ii. 10.000 euroa korvausta Euroopan ihmisoikeussopimuksen ("EIS") rikkomisen perusteella: kantajan mukaan valtio on loukannut kantajan (i) henkilökohtaista

turvallisuutta (EIS:n 5 artikla), ja (ii) liikkumisvapautta (EIS:n neljännen lisäpöytäkirjan 2 artikla).

28. Asiassa tulevat kantajan vaatimusten perusteella arvioitavaksi vain kyseisten säännösten/määräysten väitetyt rikkomukset. Kantajan haastehakemuksessa esitetyt viittaukset mm. kuluttajansuojalakiin ja muihin perusoikeuksiin ovat siten asian ratkaisun kannalta irrelevantteja eikä niitä tulla jäljempänä käsittelemään.
29. Haastehakemuksessa väitetään, että yleisestikin valtion toimenpiteet covid-19-taudin leviämisen ehkäisemiseksi olisivat olleet liioiteltuja, ylimitoitettuja ja yksilön perusoikeuksia tarpeettomasti rikkovia, ja että tämä tulitisiin osoittamaan tässä oikeudenkäynnissä. Kantaja on viitannut mm. valtioneuvoston asetukseen ravintoloiden aukioloajoista ja väittänyt sen olevan välttämättömyysperiaatteen vastainen.⁵
30. Koska kantajan vaatimuksen perusteeksi esitetty rikkomus koskee vain koronatodistuksen esittämisedellytystä, kantajan täysin yleisluontoiset ja yksilöimättömät väitteet muiden rajoitustoimien perusteettomuudesta ovat asian ratkaisun kannalta merkityksettömiä, eikä väitteitä tai todistelua niistä ole tarvetta tai perustetta ottaa osaksi tätä asiaa. Näin ollen emme lähde käsittelemään muita rajoitustoimia myöskään tässä vastauksessa.
31. Haastehakemuksessa vedotaan myös perustuslain 106 §:ään, jossa on säädetty, että "*Jos tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa lain säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa, tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säännökselle*". Kantajan mukaan tartuntatautilain 58 i § olisi perustuslain vastainen ja siksi käräjäoikeuden tulisi soveltaa ensisijaisesti perustuslakia.
32. Kantajalla menevät asiat sekaisin. Perustuslain 106 §:llä ei ole merkitystä tämän asian ratkaisussa, ja viittaukset kyseiseen säännökseen ovat siten irrelevantteja. Kantaja on esittänyt yhdenvertaisuuslakiin ja ihmisoikeuksien rikkomiseen perustuvat vaatimukset, eikä näiden vaatimusten ratkaisemisessa ei ole tarpeen soveltaa tartuntatautilain 58 i §:ää.

Järjestyksen vuoksi todettakoon tässäkin yhteydessä, että tartuntatautilain 58 i § ei ole perustuslain vastainen. Säännöksen perustuslainmukaisuus on arvioitu perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, eikä perustuslakivaliokunta tai yksikään perustuslakivaliokunnan käsittelyssä kuultu valtiosääntöoikeuden asiantuntija ole ollut sitä mieltä, että säännös olisi perustuslain vastainen.

⁵ Ks. haastehakemus s. 4: "*Valtioneuvosto on asetuksella rajoittanut ravintolatoimintaa siten, että joko ravintoloitsija on joutunut laittamaan liikkeensä kiinni illan vasta alettua tai sitten ravintoloitsija on joutunut rajoittamaan tiettyjen henkilöiden, kuten kantajan, perusoikeuksia. Valtioneuvosto on antanut asetuksensa vastoin viranomaiselta edellytettävää välttämättömyysperiaatteen noudattamista. Tulemme oikeudenkäynnin kuluessa osoittamaan, että valtion toimenpiteet Covid-19 -taudin ehkäisemiseksi ovat olleet liioiteltuja, ylimitoitettuja ja yksilön perusoikeuksia tarpeettomasti rikkovia.*"

33. Osoitamme seuraavassa ensin, että valtio ei ole syyllistynyt EIS:ssa tarkoitetun henkilökohtaisen turvallisuuden eikä liikkumisvapauden rikkomiseen kantajan väittämällä tavalla, eikä valtio ole korvausvastuussa kantajaa kohtaan tällä perusteella (jakso 4.3). Tämän jälkeen osoitamme, että valtio ei ole syyllistynyt yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaiseen välilliseen syrjintään kantajan väittämällä tavalla, eikä valtio ole korvausvastuussa kantajaa kohtaan myöskään tällä perusteella (jakso 4.4).

4.3 Ei korvausvelvollisuutta EIS:n väitetyn rikkomisen vuoksi

4.3.1 Aluksi

34. Edellä jo todetusti kantaja vaatii valtiolta 10.000 euroa korvausta EIS:n väitetyn rikkomisen perusteella: kantajan mukaan valtio on loukannut kantajan (i) henkilökohtaista turvallisuutta (EIS:n 5 artikla), ja (ii) liikkumisvapautta (EIS:n neljännen lisäpöytäkirjan 2 artikla).
35. Perinteisesti julkisyhteisön korvausvelvollisuus yksilön väitetystä kärsimyksestä on ollut hyvin rajoitettua. Korvauksen tuomitseminen on edellyttänyt, että (i) vahinko on aiheutunut julkista valtaa käytettäessä tehdyn virheen tai laiminlyönnin johdosta (vahingonkorvauslaki 3:2 §), ja että (ii) kyse on ollut vahingonkorvauslain 5:6 §:ssä luetellusta tilanteesta, jossa kärsimyksen aiheuttanut loukkaus on tapahtunut jollakin säännöksessä mainitulla rikokseksi katsottavalla teolla tai muulla vakavalla loukkauksella.⁶
36. Tällaisesta tapauksesta ei nyt ole kyse, eikä korvausta voitaisi tässä asiassa tuomita valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain perusteella.⁷ Ilmeisesti tästä syystä kantaja onkin perustanut vaatimuksensa suoraan EIS:een ja väitettyyn ihmisoikeuksien rikkomiseen.
37. Korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä on reilun kymmenen vuoden ajan pidetty mahdollisena velvoittaa valtio suorittamaan korvausta ihmisoikeusloukkauksesta, vaikka korvausta ei vahingonkorvauslain perusteella tulisikaan maksettavaksi, *"kunhan vahingonkorvausvastuulla on riittävä oikeudellinen perusta"*. Käytännössä on edellytetty,

⁶ "Oikeus korvaukseen loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä on sillä, 1) jonka vapautta, rauhaa, kunniaa tai yksityiselämää on rangaistavaksi säädettyllä teolla loukattu; 2) jota on rangaistavaksi säädettyllä teolla syrjitty; 3) jonka henkilökohtaista koskemattomuutta on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu; tai 4) jonka ihmisarvoa on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu muulla, 1–3 kohdassa tarkoitettuihin loukkauksiin verrattavalla tavalla."

⁷ Ks. tältä osin esim. KKO 2006:71, jonka perusteluissa on todettu mm. seuraavaa: "Yleisenä vahingonkorvausoikeudellisena lähtökohtana on, että julkista valtaa käytettäessä tehty päätös, joka on kulloinkin käytettävissä olevan harkintavallan oikeudellisten rajojen puitteissa, ei aikaansaa vahingonkorvausvelvollisuutta. Vaikka esimerkiksi hallintoviranomaisen harkintavaltansa puitteissa tekemää päätöstä voitaisiin arvostella huonoksi tai puutteellisin perustein tehdyksi, eivät vahingonkorvausvastuun edellytykset siiltä täyty. Vastaavasti on selvää, ettei lainsäädäntövallan nojalla ja siihen kuuluvan laajan harkintavallan perusteella ja rajoissa tehty ratkaisu perusta valtiolle vahingonkorvausvelvollisuutta siinäkään tapauksessa, että tuollainen lainsäädännöllinen päätös koskee määrätyn yksittäisen henkilön asemaa."; ja "Myöskään valtion asettaminen vahingonkorvausvastuuseen sillä perusteella, että perustuslain vastaisesti voimaan saatetuksi väitetty säännös on vaikuttanut yksittäisen henkilön asemaan aiheuttaen tälle sellaista vahinkoa, joka ei ole ollut vältettävissä perustuslain 106 §:n avulla, ei voi tulla kysymykseen, ellei lain sisältöä ja säätämisyjärjestystä koskeva ratkaisu ole selvästi ristiriidassa perustuslain kanssa. Tämä lähtökohta on johdonmukainen jo siihen nähden, että myös hallintopäätösten osalta julkisyhteisön vahingonkorvausvelvollisuuden on vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:ää sovellettaessa katsottu edellyttävän, että päätöstä tehtäessä on sovellettu asiaan vaikuttavia säännöksiä tavalla, joka säännösten sisältöön nähden on selvästi virheellinen (KKO 2002:78)."

että (i) ihmisoikeusloukkaus on tapahtunut, (ii) loukkausta voidaan pitää riittävän vakavana, ja (iii) loukkauksesta on aiheutunut siihen syy-yhteydessä olevaa vahinkoa.⁸ Tällaista korvausvastuuta on perusteltu EIS:n 13 artiklan tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevalla vaatimuksella ja perustuslain 22 §:llä koskien perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaamista.

38. Esillä olevassa asiassa yksikään valtion korvausvastuun edellytys ei täyty, kuten seuraavassa osoitetaan.

4.3.2 Valtio ei ole rikkonut ihmisoikeuksia koronatodistussäännöksellä

39. Haastehakemuksessa tai sen täydennyksessä ei ole selvästi esitetty, mikä on tarkalleen ottaen teko tai menettely, jolla valtion väitetään rikkoneen kantajan ihmisoikeuksia. Kantaja esittää loukkaukseksi sen, ettei häntä päästetty Fazer Café -kahvilaan 10.12.2021. Koska kantaja haastehakemuksessaan kritisoi valtiota tartuntatautilain 58 i §:n säätämistä, oletamme kantajan väittävän valtion loukkaukseksi sitä, että kyseinen säännös on säädetty, saatettu voimaan ja se on voimassa olleessaan 10.12.2021 ollut osaltaan vaikuttamassa siihen, että kantaja ei ole tuolloin päässyt kahvilaan asioimaan.
40. Kantaja väittää ensinnäkin, että hänen *henkilökohtaista turvallisuuttaan* (EIS:n 5 artikla) olisi loukattu, *"kun kantaja ei ole voinut käydä syömässä aamiaispaikassa, missä hän normaalisti käy syömässä"*.⁹
41. Kantajan väite on selvästi perusteeton.
42. EIS:n 5 artiklan 1 kohdassa julkituodaan jokaisen *"oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen"*. "Vapaus" ko. kohdan tarkoittamassa mielessä merkitsee suojaa vapaudenriistoa vastaan. Käsitteen "henkilökohtainen turvallisuus" puolestaan on katsottu antavan turvaa mielivaltaista "vapauteen" puuttumista vastaan ja sellaisena vahvistavan yksilön vapaudenriistoa vastaan nauttimaan suojaa. "Henkilökohtaiselle turvallisuudelle" ei ole artiklan tulkinnassa annettu erityistä itsenäistä merkitystä, vaan kyseisen artiklan on

⁸ Ks. KKO 2008:10, KKO 2011:38, KKO 2012:81 ja KKO 2016:20. Ennakkopäätöksessä KKO 2008:10 vaatimuksen perusteena oli vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten kiinniotetun liiallinen vapaudenmenetyks, ennakkopäätöksessä KKO 2011:38 esitutinnan viivästyminen asiassa, jossa oli tehty oikeusapupyynnö ulkomaan viranomaisille, ja ennakkopäätöksessä KKO 2012:81 viestintäsalaisuuden loukkaaminen, kun tutkintavangille saapunut kirje oli avattu. Näistä tapauksista ensimmäisessä katsottiin olevan perusteita suorittaa korvausta kolmen päivän aiheuttomasta vapaudenmenetyksestä aiheutuneesta kärsimyksestä (400 euroa). Toisessa tapauksessa neljä ja puoli vuotta kestänyttä esitutkintaa ei jutun laatu ja laajuus huomioon ottaen pidetty kohtuuttomana eikä korvausta vaatineen ihmis- ja perusoikeuksia katsottu loukatun. Kolmannessa ratkaisussa on lausuttu, että valtion korvausvastuu tuottamuksellisen kirjesalaisuuden loukkauksen perusteella voi syntyä, jos loukkausta voidaan pitää riittävän vakavana, mutta loukkaus katsottiin niin vähäiseksi, että oikeutta kärsimyskorvaukseen ei ollut. Viimeisimmässä tapauksessa KKO 2016:20 hallinto-oikeus ei oleskelulupapäätöstä tehdessään ja päätyessään karkottamaan kantajan maasta perehtynyt salassa pidettävään aineistoon, johon päätökseen vaikuttaneet suojelupoliisin lausunnon johtopäätökset olivat perustuneet. Korkein oikeus katsoi korvausvastuun perusteiden täyttyvän ja tuomitsi korvausta maksettavaksi.

⁹ Ks. kantajan haastehakemuksen täydennys s. 1.

katsottu kokonaisuudessaan sääntelevän ”vapaudenriistoa”.¹⁰ EIS:n 5 artiklan tarkoituksena ei siis ole turvata sitä, että yksilöt pääsisivät halutessaan asioimaan haluamissaan ravitsemusliikkeissä.

43. Vapaudenriistona on pidetty lähinnä vangitsemista ja tahdonvastaista suljettuun laitokseen (esim. mielisairaalaan) määräämistä. Toisaalta esimerkiksi varusmiehille annettua kieltoa poistua kasarmialueelta ei ole pidetty vapaudenriistona, vaan armeijaan ja asevelvollisuuteen kuuluvana normaalina rasiitteena.¹¹
44. Esillä olevassa asiassa kantajan vapautta ei ole riistetty. Häntä ei ole pidätetty, vangittu eikä määrätty laitokseen. Hän on voinut elää elämäänsä, käydä töissä, tavata läheisiään ja ystäviään jne. Se, että yksityinen yritys (kahvila) ei ole päästänyt kantajaa asioimaan kahvilassa 10.12.2021, ei ole ollut valtion suorittama kantajaan kohdistunut vapaudenriisto.
45. Tiedossamme ei ole yhtään tuomioistuinratkaisua, jossa tämänkaltainen tilanne olisi katsottu vapaudenriistoksi, eikä kantajakaan sellaisiin ole haastehakemuksessaan tai sen täydennyksessä viitannut.

Mainitsemme vielä, että EIS:n 5 artiklassa on vielä nimenomaisesti lueteltu tapauksia, joissa vapaudenriisto on lain määräämässä järjestyksessä mahdollinen. Yksi luetelluista tapauksista on se, että ”henkilöltä riistetään vapaus lain nojalla tartuntataudin leviämisen estämiseksi”. Mikäli hypoteettisesti, vailla todellista perustetta ja vastoin valtion kantaa haluttaisiin tulkita kantajaan kohdistuneen vapaudenriisto, kyse olisi ollut artiklassa sallitusta tapauksesta, jossa nimenomaisen lainsäädännön perusteella hänen vapauttaan on rajoitettu tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

46. Johtopäätös on näin ollen, että valtio ei ole syyllistynyt kantajan henkilökohtaisen turvallisuuden (EIS:n 5 artikla) loukkaamiseen.
47. Kantaja väittää toiseksi, että hänen (EIS:n neljännen lisäpöytäkirjan 2 artiklan mukaista) *liikkumisvapauttaan* on rajoitettu, kun häntä ”on estetty pääsemästä kahvilaan syömään aamiaista”.
48. Kantajan tämäkin väite on selvästi perusteeton.
49. EIS:n liikkumisvapautta koskevassa artiklassa todetaan, että jokaisella, joka on laillisesti jonkin valtion alueella, on oikeus liikkumisvapauteen tällä alueella ja vapaus valita asuinpaikkansa, ja että jokainen on vapaa lähtemään mistä tahansa maasta. Artiklan 3 kappaleen mukaisesti liikkumisvapautta voidaan rajoittaa lain nojalla ja demokraattisen yhteiskunnan yleisen edun nimissä ”kansallisen tai yleisen turvallisuuden takia, yleisen

¹⁰ Ks. esim. Pellonpää, Matti – Gullans, Monica – Pölönen, Pasi – Tapanila, Antti: Euroopan ihmisoikeussopimus (2012) s. 392-393.

¹¹ Ks. esim. Pellonpää, Matti – Gullans, Monica – Pölönen, Pasi – Tapanila, Antti: Euroopan ihmisoikeussopimus (2012) s. 393-394.

järjestyksen ylläpitämiseksi, rikosten ehkäisemiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi tai muiden yksilöiden oikeuksien tai vapauksien suojelemiseksi”.

50. Liikkumisvapaus ei koskaan ole rajoittamaton ja ehdoton. Henkilö ei voi mm. vaatia pääsyä toisen kotiin, suljettuun liiketilaan, hallintorakennuksiin tai muiden omistamiin kulkuvälineisiin vetoamalla liikkumisvapauteen. Esimerkkeinä tosiasiallisista liikkumisvapautta rajoittavista seikoista on monesti mainittu mm. kotirauhan piiriin liittyvät kiellot, asetuksin vahvistetut liikkumiskiellot, luonnonsuojelualueiden liikkumiskiellot, sotilaalliset turvallisuusalueet ja kunnallissäädöksiin liittyvät kiellot.
51. Henkilöllä ei ole (liikkumisvapauteen tai muuhun oikeuteen perustuvaa) oikeutta olla toisen omistuksessa tai hallinnassa olevassa kahvilassa tai muussa liikehuoneistossa. Jo korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessä KKO 1962 II 47 katsottiin henkilön syyllistyneen kotirauhan rikkomiseen, kun kahvilan omistaja oli kehottanut henkilöä poistumaan kahvilasta eikä tämä ollut noudattanut poistumiskäskyä. Nykyisessä rikoslaisissa oikeudetön tunkeutuminen mm. liikehuoneistoon on säädetty rangaistavaksi julkisrauhan rikkomisena (rikoslain 24:3 §). Säännöksen esitöissä on todettu kahvilan olevan säännöksessä tarkoitettu liikehuoneisto, ja että säännös soveltuu myös liikehuoneistojen aukioaikoina ja siltä osin kuin kyse on yleisön palveluun varatusta tilasta.¹²
52. Tilanteessa, jossa yksittäiseltä asiakkaalta evätään pääsy kahvilaan tai ravintolaan, kyse ei näin ollen voi edes teoriassa olla liikkumisvapauden loukkauksesta. Ainoa peruste, jolla pääsyn epääminen voitaisiin ylipäätään katsoa oikeuden loukkaukseksi, on syrjintä (yhdenvertaisuuden loukkaus).
- Mikäli hypoteettisesti, vailla todellista perustetta ja vastoin valtion kantaa haluttaisiin tulkita tartuntatautilain 58 i §:n rajoittaneen kantajan liikkumisvapautta, rajoitus olisi tapahtunut EIS:n sallimalla tavalla lain nimenomaisen säännöksen nojalla ja terveyden suojelemiseksi.
53. Johtopäätös on näin ollen, että valtio ei ole syyllistynyt kantajan liikkumisvapauden (EIS:n neljännen lisäpöytäkirjan 2 artikla) loukkaamiseen.
54. Asiassa on huomionarvoista, että loukatuiksi väitetyt EIS:een kirjatut liikkumisvapaus ja oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen ovat kirjattuina myös Suomen perustuslakiin.¹³ Jos tartuntatautilain 58 i § olisi loukatuksi väitettyjen oikeuksien vastainen, se olisi samalla myös perustuslain vastainen. Kyseisen säännöksen perustuslain-

¹² Ks. HE 184/1999 s. 23. Mainittakoon, että hallituksen esityksessä luvattomaksi tunkeutumiseksi nimetyt rikoksen nimike muutettiin eduskuntakäsittelyssä julkisrauhan rikkomiseksi.

¹³ Oikeudesta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen on säädetty perustuslain 7 §:ssä, kun taas liikkumisvapauksista on säädetty perustuslain 9 §:ssä.

mukaisuus on kuitenkin varmistettu lain eduskuntakäsittelyn aikana. Suomen oikeusjärjestelmässä vastuu lakien perustuslainmukaisuudesta kuuluu eduskunnalle ja säädettävien lakien perustuslainmukaisuus arvioidaan ja varmistetaan nimenomaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsittelyssä.¹⁴

55. Koronatodistussäännös on käsitelty perustuslakivaliokunnassa ja sen osalta on kuultu lukuisia asiantuntijoita, ml. valtiosääntöoikeuden asiantuntijoita (prof. Mikael Hidén, prof. Tuomas Ojanen, prof. Janne Salminen, prof. Veli-Pekka Viljanen, prof. Lasse Lehtonen, lainsäädäntöneuvos Mira Turpeinen). Perustuslakivaliokunta tai sen kuulemat asiantuntijat eivät ole pitäneet tartuntatautilain 58 i §:ää perustuslain vastaisena.¹⁵ Edelleen on todettava, että perustuslakivaliokunta tai yksikään sen kuulemista asiantuntijoista ei ole pitänyt säännöstä henkilökohtaisen turvallisuuden tai liikkumisvapauden kannalta siinä määrin relevanttina, että olisi tarkemmin arvioinut säännöksen perustuslainmukaisuutta erikseen nimenomaan näiden oikeuksien osalta.¹⁶
56. Johtopäätöksenä edellä kerrotusta voidaan todeta, että kantajan oikeutta henkilökohtaiseen turvallisuuteen tai liikkumisvapauteen ei ole rikottu, kun kantaja ei ole 10.12.2021 päässyt kahvilaan johtuen osaltaan tartuntatautilain 58 i §:stä.

4.3.3 Väitetty loukkaus on joka tapauksessa hyvin vähäinen eikä vakava

57. Vaikka täysin vastoin valtion käsitystä ihmisloukkauksen katsottaisiin tapahtuneen, väitetty kantajan oikeuden loukkaus olisi niin vähäinen, että valtion korvausvastuuta ei voi syntyä.
58. Esimerkiksi ennakkopäätöksessä KKO 2012:81 korkein oikeus arvioi tapahtuneen loukkauksen vakavuutta. Korkein oikeus katsoi, että loukkausta oli *objektiivisesti arvioiden* pidettävä niin vähäisenä, että kantajalla ei ollut oikeutta korvaukseen.

Kyseisessä tapauksessa vankilaviranomaiset olivat avanneet vangin kirjeen ihmisoikeusloukkaukseksi katsotulla tavalla. Korkein oikeus katsoi, että kirjeen avaamisesta kantajalle aiheutuneet haitalliset vaikutukset olivat jääneet niin vähäisiksi, ettei loukkauksesta voitu katsoa aiheutuneen loukatulle korvattavaksi tulevaa kärsimystä.¹⁷

¹⁴ Ks. perustuslain 74 §.

¹⁵ Esimerkiksi professori Mikael Hidén on lausunnossaan (s. 2) katsonut, että "[m]yös yksityiskohtia koskevien järjestelyjen suhteen minusta vaikuttaa siltä, että perusoikeuksien suojaamisesta aiheutuvat vaatimukset on ehdotuksessa – niin säännöksissä kuin perusteluissakin – otettu (riittävän) asianmukaisesti huomioon". (liite 5).

¹⁶ Ks. PeVL 35/2021, s. 5-6 (liite 2), professori Janne Salmisen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 3), professori Tuomas Ojosen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 4), professori Mikael Hidénin lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 5), professori Lasse Lehtosen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 6), lainsäädäntöneuvos Mira Turpeisen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 7) ja professori Veli-Pekka Viljosen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 8).

¹⁷ KKO 2012:81, kohdat 18-20: "[...] Kysymys on siten ollut erehdyksessä tapahtuneesta yksittäisen kirjeen oikeudettomasta avaamisesta, ei yleisestä vankilan lainvastaisesta käytännöstä. Vankilaviranomaiset ovat kirjeen avaamisen jälkeen toimineet edellä kerrotuin tavoin avoimesti ja pyrkineet rajoittamaan aiheutuneen vahingon mahdollisimman pieneksi. Kirjeen avaamisesta A:lle aiheutuneet haitalliset vaikutukset ovat jääneet vähäisiksi. [...] Niin kuin vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n esitöissäkkin on todettu (HE 167/2003 vp s. 54), loukkaus saattaa lievimmässä tapauksissa olla objektiivisesti arvioiden niin vähäinen, ettei siitä voida katsoa

59. Esillä olevassa asiassa kantajan väittämä loukkaus ja sen mahdolliset haitalliset vaikutukset kantajalle ovat olleet erittäin vähäiset. Kantaja ei ole yhtenä aamuna saanut asioida siinä kahvilassa, jossa hän väittää halunneensa asioida. Hänen liikkumistaan tai elämäänsä ei ole muulla tavoin rajoitettu, eikä hänen mahdollisuuttaan ostaa aamiaista esim. kaupasta ole rajoitettu. Jos kantaja olisi ehdottomasti halunnut kyseisenä aamuna syödä aamiaisen kahvilassa, hän olisi voinut hankkia negatiivisen koronatestitulokseen ja esittämällä tämän kantaja olisi päässyt asioimaan kahvilassa.
60. Ottaen huomioon, että kantaja on jo marraskuussa 2021 ollut perustamassa Me Kansalaiset ry:n tarkoituksenaan taistella koronapassia vastaan, on lisäksi ilmeistä, että kantaja on 10.12.2021 pyrkinyt Fazer Caféen tietäen ja sillä nimenomaisella tarkoituksella, että hänen asiointinsa kahvilassa evätään, jotta hän voi nostaa tämän kanteen ja sillä kyseenalaistaa koronatodistuksen esittämisestä oikeuden. Tässä tilanteessa se, että hänen asiointinsa kahvilassa on evätty, ei ole voinut aiheuttaa kantajalle todellista kärsimystä eikä se ole voinut olla vakava loukkaus.
61. Väitetyn loukkauksen vähäisyyttä/vakavuutta arvioitaessa voidaan huomioida myös se, kuinka selvästä ja tietoisesta loukkauksesta olisi kyse. Tähän liittyen on ensinnäkin todettava, että valtiolla on lakeja säädettäessä laaja harkintavaltta erityisesti tilanteissa, joissa punnittavana ovat vastakkaiset intressit ja oikeudet. Tämä on todettu mm. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä.¹⁸ Korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä on puolestaan korostettu sitä, että lähtökohtaisesti vastuu siitä, että lakia säädettäessä noudatetaan perustuslakia, kuuluu eduskunnalle ja sen perustuslakivaliokunnalle.¹⁹ Kun säännös on perustuslakivaliokunnan arviossa hyväksytty

aiheutuneen loukatulle kärsimystä. Tällöin oikeutta korvaukseen kärsimyksestä ei synny. Myös ihmisoikeustuomioistuin on lievimmässä loukkaustapauksissa pitänyt loukkauksen toteavaa tuomiota riittävänä hyvityksenä. [...] Mainitut loukkauksen vakavuuden arviointiin vaikuttavat seikat huomioon ottaen Korkein oikeus katsoo, että kirjesalaisuuden loukkausta on tässä tapauksessa pidettävä objektiivisesti arvioiden niin vähäisenä, ettei A:lla ole oikeutta korvaukseen kärsimyksestä."

¹⁸ Ks. esim. *Vavricka and Others v. the Czech Republic* (Applications nos 47621/13 and 5 others), s. 61: "It is therefore primarily the responsibility of the national authorities to make the initial assessment as to where the fair balance lies in assessing the need for an interference in the public interest with individuals' rights under Article 8 of the Convention. Accordingly, in adopting legislation intended to strike a balance between competing interests, States must in principle be allowed to determine the means which they consider to be best suited to achieving the aim of reconciling those interests. [...] The Court has held that matters of healthcare policy are in principle within the margin of appreciation of the domestic authorities, who are best placed to assess priorities, use of resources and social needs (see *Hristozov and Others v. Bulgaria* (nos. 47039/11 and 358/12, § 119, ECHR 2012 (extracts), with further references). [...] Lastly, the Court reiterates that the respondent State's margin of appreciation will usually be wide if it is required to strike a balance between competing private and public interests or Convention rights (see, for example, *Evans v. the United Kingdom* [GC], no. 6339/05, § 77, ECHR 2007-I, with further references)."

¹⁹ Ks. esim. KKO 2006:71: "Yleisenä vahingonkorvausoikeudellisena lähtökohtana on, että julkista valtaa käytettäessä tehty päätös, joka on kulloinkin käytettävissä olevan harkintavallan oikeudellisten rajojen puitteissa, ei aikaansaa vahingonkorvausvelvollisuutta. Vaikka esimerkiksi hallintoviranomaisen harkintavaltansa puitteissa tekemää päätöstä voitaisiin arvostella huonoksi tai puutteellisin perustein tehdyksi, eivät vahingonkorvausvastuun edellytykset silti täyty. Vastaavasti on selvää, ettei lainsäädäntövallan nojalla ja siihen kuuluvan laajan harkintavallan perusteella ja rajoissa tehty ratkaisu perusta valtiolle vahingonkorvausvelvollisuutta siinäkään tapauksessa, että tuollainen lainsäädännöllinen päätös koskee määrätyn yksittäisen henkilön asemaa." [...] "Korkein oikeus toteaa, että lähtökohtaisesti vastuu siitä, että lakia säädettäessä noudatetaan sisällön ja säätämisyjärjestyksen osalta perustuslakia, kuuluu eduskunnalle, ja perustuslain tulkinta siinä yhteydessä on eduskunnan, erityisesti sen perustuslakivaliokunnan asia." [...] "Korkein oikeus toteaa, että kysymys koskiensuojelun suhteesta omaisuuden suojaan ja sen mukaan määräytyneen kysymys lain edellyttämästä säätämisyjärjestyksestä on käsitelty eduskunnan perustuslakivaliokunnassa (PeVL 8/1986 vp). Valiokunta on katsonut, että pysyvä kielto myöntää rakennuslupa uutta voimallista varten nimeltä mainituissa vesistöissä tai vesistön osissa merkitsisi omaisuuden normaalina, kohtuullisena ja järkevänä käyttönä pidettävän käyttötavan kokonaan kieltämistä. Korvausperusteiden osalta valiokunta on päättänyt siihen, että vesivoiman omistajalle ja käyttöoikeuden haltijalle vesivoiman hyväksikäytön estymisen johdosta suoritettava

perustuslain mukaiseksi, sitä voidaan lähtökohtaisesti pitää perustuslain mukaisena, eikä ainakaan selvästi perustuslain vastaisena.

62. Tartuntatautilain 58 i § on säädetty normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä. Säännöksen perustuslainmukaisuus (ml. perus- ja ihmisoikeuksien mukaisuus) on arvioitu lainvalmistelussa, eikä säännöksen ole katsottu olleen perustuslain (tai perus- ja ihmisoikeuksien) vastainen. Säännös on nähty asianmukaiseksi tavaksi suojata väestön oikeutta terveyteen ja elämään ehkäisemällä tartuntoja sekä samalla mahdollistamalla elinkeinovapauden ja sivistyksellisten oikeuksien mahdollisimman laaja toteutuminen. Kuten lainvalmisteluasiakirjoista ilmenee, tartuntatautilain 58 i §:n ei ole nähty johtavan perus- tai ihmisoikeuksien loukkaamiseen. Näin ollen kyse ei voi olla ainakaan missään määrin selvästä tai tietoisesta loukkauksesta valtion taholta.
63. Valtio ei näin ollen voi olla korvausvastuussa väitetystä loukkauksesta aiheutuneesta väitetystä kärsimyksestä, koska väitetty loukkaus on vähäinen.

4.3.4 Kantajan korvausvaatimus on määrältään perusteettoman suuri

64. Kantajan vaatima korvaus on määrältään 10.000 euroa.
65. Valtion käsityksen mukaan vaadittu korvaus on määrältään perusteettoman suuri.
66. Tiedossamme ei ole tapauksia, joissa korvauksia olisi tuomittu maksettavaksi vastaavan kaltaisissa tilanteissa. Tässä asiassa jonkinlaista johtoa arviointiin voidaan hakea korvauksista, joita on tuomittu maksettavaksi syrjintärikostapauksissa (rikoslaki 11:11 §). Näissä rikoksissa on kyse esillä olevaa asiaa huomattavasti vakavammista tilanteista, joissa henkilöä (rikoksen uhria) on välittömästi, selvästi ja rikoksen tunnusmerkistön täyttävällä tavalla syrjitty. Tyypilliset tilanteet ovat asiakkaan palvelematta jättäminen tai sisäänpääsyn estäminen pelkästään asiakkaan etnisen alkuperän takia.
67. Henkilövahinkoasiainneuvottelukunnan suosituksen (2020) mukaan korvausväli oikeuskäytännössä on syrjintärikoksissa ollut 300-1500 euroa.²⁰
68. Esillä olevassa asiassa kantajan väittämä loukkaus ja sen mahdolliset haitalliset vaikutukset kantajalle ovat olleet erittäin vähäiset. Kantaja ei ole yhtenä aamuna saanut

korvaus, joksi lakiehdotuksen mukaan oli määrättävä vesivoiman luonnonmukaisen nimellistehon perusteella lasketun käyvän hinnan mukainen täysi korvaus, oli silloisen hallitusmuodon 6 §:n 3 momentin kannalta asianmukainen ja että laki oli säädettävissä tavallisena lakina. Kysymystä siitä, vastasiko lakiehdotuksen mukainen korvaus jo rakennetun voimalaitoksen omistajalle täysimääräisesti vesivoiman hyväksikäytön estymisestä aiheutuvaa taloudellista vahinkoa, perustuslakivaliokunnan lausunnossa on käsitelty siltä kannalta, puuttuisiko ehdotettu koskiensuojelulaki valtiosääntöoikeudelliselta kannalta merkityksellisellä tavalla taannehtivasti ennen lain voimaantuloa tehtyihin yksityisoikeudellisiin sopimuksiin. Koska valiokunta saamansa selvityksen perusteella totesi, ettei tällaisia sopimuksia ollut, se katsoi, että laki tältäkin kannalta arvioituna voitiin säätää tavallisena lakina.”

²⁰ Ks. henkilövahinkoasiainneuvottelukunnan suosituksia 2020, s. 39. Ks. myös s. 154-155 (liite 9).

asioida siinä kahvilassa, jossa hän väittää halunneensa asioida. Hänen liikkumistaan tai elämäänsä ei ole muulla tavoin rajoitettu, eikä hänen mahdollisuuttaan ostaa aamiaista esim. kaupasta ole rajoitettu. Kantajan pääsyä kahvilaan ei ole evätty häneen itseensä välittömästi liittyneestä syystä, vaan koska hän ei ole esittänyt koronatodistusta, jollaisen hän olisi niin halutessaan voinut esittää (ottamalla rokotteen tai hankkimalla negatiivisen koronatestituloksen).

69. Siinäkin tilanteessa, että kärjäoikeus täysin vastoin valtion käsitystä katsoisi korvausperusteiden täyttyvän, korvauksen määrän tulisi olla nolla tai korkeintaan joitakin kymmeniä euroja.
70. Kantajan vaatimuksen liiallisuutta osoittaa osaltaan myös se, että vaaditun suuruisia kärsimyskorvauksia tuomitaan maksettavaksi vain erittäin vakavissa rikoksissa, esimerkiksi pitkään jatkuneessa lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä (korvausväli 10.000 – 30.000 euroa).²¹ Vaadittu korvaus on suurempi kuin esimerkiksi lapsen tai puolison kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä pääsääntöisesti maksettavaksi tuomittu korvaus (3.000 – 12.000 euroa).²²

4.3.5 Vaatimus tulisi hylätä selvästi perusteettomana valmistelua jatkamatta

71. Oikeudenkäymiskaaren 5:6.2 §:n mukaan tuomioistuimen on hylättävä kanne tuomiolla siltä osin kuin se on selvästi perusteeton. Kanne on selvästi perusteeton mm., jos kantajan esittämistä faktaperusteista ei voi seurata sitä, mitä kantaja haastehakemuksessaan vaatii.²³ Kanne voidaan hylätä tällä perusteella koko valmistelun ajan.²⁴
72. Väitettyyn ihmisoikeusloukkaukseen perustuva kantajan vaatimus on selvästi perusteeton, kuten edellä kerrottu osoittaa. Kanteen perusteena olevat tapahtumat eivät voi johtaa siihen, että valtion katsottaisiin loukanneen kantajan henkilökohtaista turvallisuutta tai liikkumisvapautta. Vaatimus tulee näin ollen hylätyksi riippumatta siitä, mitä näyttöä asiassa esitettäisiin. Vaatimus tulee valtion käsityksen mukaan näin ollen hylätä selvästi perusteettomana valmistelua siltä osin jatkamatta.

²¹ Ks. henkilövahinkoasiainneuvottelukunnan suosituksia 2020, s. 32-36 (liite 9).

²² Ks. henkilövahinkoasiainneuvottelukunnan suosituksia 2020, s. 41 (liite 9).

²³ Ks. esim. *Lappalainen, Juha*: Siviilijutun käsittely kärjäoikeudessa vuoden 2002 uudistuksen mukaan (2002) s. 50.

²⁴ Ks. esim. *Lappalainen, Juha*: Siviilijutun käsittely kärjäoikeudessa vuoden 2002 uudistuksen mukaan (2002) s. 99: "Selvää kuitenkin on, että kanne on tällä perusteella hylättävissä koko valmistelun ajan."

4.4 Ei hyvitysvelvollisuutta yhdenvertaisuuslain väitetyn loukkauksen perusteella

4.4.1 Aluksi

73. Kantaja vaatii vastaajilta yhteisvastuullisesti 10.000 euron hyvitystä yhdenvertaisuuslain 23 §:n perusteella syrjinnästä oletetun terveydentilan perusteella. Haastehakemuksen täydennyksessä on täsmennetty, että väitetty syrjintä olisi yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaista välillistä syrjintää.
74. Yhdenvertaisuuslain 23 §:n nojalla *"[s]yrjinnän kohteeksi joutuneella on oikeus saada hyvitystä siltä viranomaiselta, työnantajalta tai koulutuksen järjestäjältä taikka tavaroiden tai palveluiden tarjoajalta, joka on tämän lain vastaisesti syrjinyt häntä tai kohdistanut häneen vastatoimia"*.
75. Yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan *"[s]yrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia"*. Tämä tarkoittaa, että kyse voi olla välillisestä syrjinnästä, jos (i) sääntö, peruste tai käytäntö asettaa henkilön muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, ja jos (ii) säännöllä ei ole hyväksyttävää tavoitetta, tai (iii) keinot (tavoitteen saavuttamiseksi) eivät ole asianmukaisia ja/tai tarpeellisia.
76. Esillä olevassa asiassa olisi mahdollista esittää perusteluja sen puolesta, että tartuntatautilain 58 i § ei ole asettanut kantajaa muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Kantajan kahvilaan pääsyyn on sovellettu täysin samoja sääntöjä kuin kahvilan muihin asiakkaisiin ja potentiaalsiin asiakkaisiin. Kuten kuka tahansa muu, kantaja olisi päässyt asioimaan kahvilassa esittämällä koronatodistuksen, eli ottamalla koronarokotteen tai hankkimalla negatiivisen koronatestituloksen.
77. Valtio on kuitenkin tiedostanut ja tiedostaa, että rokotuksen, testituloksen tai sairastumisimmunitetin edellyttäminen on henkilön terveydentilaan liittyvä seikka, ja erilaista kohtelua näiden seikkojen perusteella on arvioitava yhdenvertaisuuden näkökulmasta.²⁵ Valtio katsoo ja hyväksyy siten, että tartuntatautilain 58 i §:llä on tullut olla hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyn keinon on tullut olla asianmukainen ja tarpeellinen.

²⁵ Ks. HE 131/2021 s. 61 (todiste V1).

78. Haastehakemuksen täydennyksen perusteella kantaja ei kyseenalaista koronatodistuksen kansallisen käyttöönoton tavoitteen hyväksyttävyyttä, vaan kantaja riitauttaa ainoastaan käytetyn keinon asianmukaisuuden ja tarpeellisuuden.²⁶
79. Keskitymme näin ollen seuraavassa osoittamaan, että koronatodistuksen kansallinen käyttöönotto tartuntatautilain 58 i § säätämällä ja säännöksen voimassaolo 10.12.2021 on ollut säännöksen tavoitteen saavuttamiseksi asianmukainen ja tarpeellinen keino (jakso 4.4.2). Tämän jälkeen kommentoimme vielä lyhyesti kantajan hyvitysvaatimuksen määrää (jakso 4.4.3).

Mainittakoon vielä järjestyksen vuoksi, että haastehakemuksessaan kantaja väittää, että Fazer Cafén henkilökunta olisi olettanut kantajan olevan vaaraksi muiden asiakkaiden tai henkilökunnan terveydelle, ja että oletettu terveydentila ei oikeuta henkilön syrjimiseen. Kantaja ei ole esittänyt mitään perusteluja, selvitystä tai näyttöä siitä, että kahvilan henkilökunta olisi tehnyt väitetyjä oletuksia kantajan terveydentilasta. Kantajan todisteista päinvastoin ilmenee, että Fazer Retail Finlandin toimitusjohtaja on ilmoittanut kantajalle, että kahvila on tartuntatautilain 58 i §:n mukaisesti edellyttänyt koronatodistuksen esittämistä asiakkailtaan. Kantajan asiointi kahvilassa on siis evätty sen johdosta, että hän ei ole esittänyt koronatodistusta, eikä sen johdosta, että kahvilan henkilökunta olisi tehnyt oletuksia kantajan terveydentilasta.

4.4.2 Koronatodistussäännös on ollut asianmukainen ja tarpeellinen keino

80. Ensinnäkin on syytä todeta, että oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että kun keinona arvioitavaksi tulee syrjiväksi väitetty lainsäädäntö, lainsäätäjällä on yksittäistä työnantajaa tai muuta toimijaa laajempi harkintavalta määriteltäessä esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimintoihin liittyviä toimenpiteitä, joilla hyväksyttävä tavoite voidaan saavuttaa.²⁷

Ainoassa korkeimman oikeuden välillisistä syrjintää koskevassa ennakkopäätöksessä KKO 2004:59 kanne hylättiin. Korkein oikeus katsoi, että kaupungilla oli ollut järkevä taloudenpito ja toiminnan järjestämisen kannalta objektiiviset perusteet menettelylleen lomauttaa huomattava osa perusturvatöimialansa henkilöstöstä, josta yli 90 prosenttia oli naisia.

81. Myös perustuslakivaliokunnan käytännössä on vakiintuneesti katsottu, että vaikka perustuslain yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään, yhdenvertaisuussäännös ei edellytä kaikkien kansalaisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Valiokunnan käytännössä on edelleen katsottu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn, mutta

²⁶ Ks. haastehakemuksen täydennys: "Edelleen, kyseisellä säännöllä on ehkä ollut hyväksyttävä tavoite (koronataudin leviämisen estäminen), mutta tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot eivät ole olleet asianmukaisia ja tarpeellisia [...]"

²⁷ Ks. Ojanen, Tuomas – Anttila, Outi: Yhdenvertaisuuslaki kommentein, s. 245-246 (verkkoversio, 4.8.2022).

toisaalta henkilöihin kohdistuvat erottelut eivät saa olla mielivaltaisia eivätkä erot saa muodostua kohtuuttomiksi.²⁸

Lyhyesti koronatodistuksen kansallisen käyttöönoton tavoitteista

82. Covid-19-epidemian aikana perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinovapauteen on kohdistunut voimakkaita rajoituksia ja perustuslain 23 §:n mukaisia perusoikeuspoikkeuksia. Toiminnan rajoitukset ovat aiheuttaneet merkittäviä menetyksiä erityisesti kulttuuri- ja tapahtumatoimialalle sekä ravintolatoimialalle ja niiden työntekijöille. Lisäksi rajoituksilla on ollut vaikutuksia myös toimialoille, joihin ei suoraan kohdistunut rajoitustoimenpiteitä, mutta jotka kärsivät rajoitusten seurannaisvaikutuksista. EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva sääntely tarjosi toiminnanharjoittajille mahdollisuuden ottaa käyttöönsä valtioneuvoston asetuksella säädetyille ravitsemistoiminnan rajoituksille ja kunnan tai aluehallintoviraston päätöksestä ilmeneville rajoitustoimenpiteille vaihtoehdoisen toiminnan terveysturvallisuuden varmistamismekanismin.
83. Toiminnanharjoittajalla oli koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevan sääntelyn nojalla mahdollisuus edellyttää asiakkailtaan ja osallistujiltaan koronatodistuksen esittämistä ennen pääsyä tapahtumaan tai tilaan, jos alueella oli muutoin voimassa kyseistä tapahtumaa tai tilan käyttöä rajoittanut viranomaispäätös. Ravitsemisliiketoiminnanharjoittaja pystyi edellyttämään asiakkailtaan koronatodistuksen esittämistä asiakkaan päästämiseksi ravitsemisliikkeeseen, jos muutoin voimassa olisivat valtioneuvoston asetuksella säädetyt ravitsemistoiminnan rajoitukset.
84. Koronatodistuksen kansallisella käytöllä pystyttiin ehkäisemään tartuntojen leviämistä, mutta toisaalta samalla sääntelyllä mahdollistettiin yhteiskunnan asteittainen terveysturvallinen avaaminen ja jo pitkään rajoitustoimenpiteiden kohteena olleiden toiminnanharjoittajien oikeus harjoittaa elinkeinoaan. Koronatodistuksen käyttö tiettyjen rajoitustoimenpiteiden vaihtoehtona mahdollisti myös jo pitkään rajoitustoimenpiteiden kohteena olleiden toiminnanharjoittajien palveluksessa olleiden työntekijöiden oikeuden työhön. Säännöksen esitöissä esityksen tavoitteita kuvattiin seuraavasti:²⁹

”Esityksen taustalla on erityisesti tavoite suojata perustuslaillista oikeutta terveyteen ja elämään ehkäisemällä tartuntoja, edistämällä väestön terveyttä sekä turvaamalla jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Samalla esityksen tavoitteena on mahdollistaa palvelujen turvallinen käyttö ja siten edistää elinkeinovapautta ja sivistyksellisiä oikeuksia. Tätä kautta esitys toteuttaa myös perustuslaillisen oikeuden jokaiselle riittäviin sosiaali- ja

²⁸ Ks. esim. PeVL 31/2014, PeVL 55/2016 (ja siinä mainitut muut lausunnot), PeVL 53/2016, PeVL 11/2009, PeVL 18/2006, PeVL 60/2002 ja PeVL 20/2017.

²⁹ HE 131/2021 s. 18-19 (todiste V1).

terveyspalveluihin. Suomen väestön rokotuskattavuus on yhä puutteellinen tuomaan laumasuojaa varsinkin tehokkaammin leviäviltä muuntuneilta viruskannoilta ja riski epidemian huomattavalla kiihtymisellä ja terveyspalveluiden kuormittumisella on yhä todellinen.”

Tavoitteena on mahdollistaa nykyistä laajemmin erilaisten yleisötilaisuuksien järjestäminen sekä asiakkaiden ja osallistujien pääseminen erilaisiin tiloihin terveysturvallisesti. Tavoitteena on nykyistä paremmin turvata etenkin koronaepidemiasta eniten kärsineiden alojen elinkeinovapaus sekä kyseisten alojen työntekijöiden oikeus työhön vaarantamatta kuitenkaan ihmisten henkeä ja terveyttä tai sosiaali- ja terveydenhuollon kantokykyä.”

85. Näiden tavoitteiden toteutumiseksi koronatodistuksen kansallisen käyttöönoton (tartuntatautilain 58 i §:n) on katsottu olleen asianmukainen ja tarpeellinen keino.

Keinon asianmukaisuudesta, tarpeellisuudesta ja tehokkuudesta

86. Arvioitaessa koronatodistusta keinona on syytä aluksi todeta se, että koronatodistuksen käyttö ei ollut itsenäinen uusi lisärajoituskeino, vaan keino vapautua voimassa olleista rajoituksista. Koronatodistuksen esittämisedellytys oli otettavissa käyttöön vain ja ainoastaan tilanteissa, joissa valtioneuvoston asetuksilla tai viranomaispäätöksillä oli asetettu epidemiatilanteen vuoksi rajoituksia. Seuraava kuva havainnollistaa asiaa:

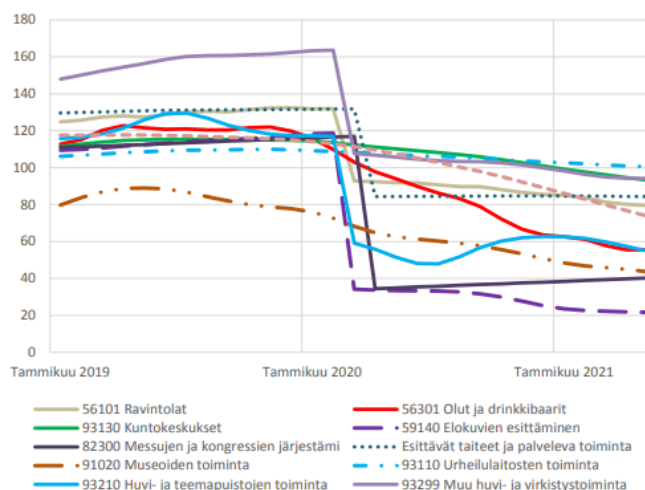
87. Oikeudelliselta luonteeltaan sääntelyssä oli siis kyse toiminnanharjoittajan mahdollisuudesta poiketa voimassa olevista viranomaispäätöksin asetetuista toiminnan rajoituksista ottamalla käyttöönsä todistukseen perustuvan terveysturvallisuustoimen.³⁰ Tämä osoittaa osaltaan keinon asianmukaisuuden.³¹

³⁰ Näin ollen valtioneuvoston tai viranomaisen tekemän välttämättömyysarviointi perusoikeusrajoituksen osalta ulottui myös koronatodistuksen kansalliseen käyttöön. Jos valtioneuvosto tai viranomainen ei olisi katsonut rajoituksia tai velvoitteita välttämättömiksi myöskään koronatodistusta ei tartuntatautilain soveltamisalan osalta vaihtoehtoisena toimenä olisi voinut edellyttää.

³¹ Ks. tältä osin myös mm. HE 131/2021 s. 71 (todiste V1).

88. Koronatodistuksen käyttöönotto oli tarpeellinen keino mahdollistaa pandemiatilanteessa laajemmin mm. erilaisten yleisötilaisuuksien järjestäminen, ravitsemisliikkeiden toiminta ja liikunta- ja kulttuuripalveluiden tarjoaminen. Covid-19-pandemia oli aiheuttanut palvelualoille merkittävät menetykset, kuten mm. hallituksen esityksessä (HE 131/2021) on kuvattu:³²

Kuva 1 Palvelualojen liikevaihdon trendin indeksi (1/2015 = 100) valituilla toimialoilla v. 2019-2021

Lähde: Palvelualojen suhdannekuvaaja, Tilastokeskus

89. Koronatodistuksen käyttöönotolla pystyttiin parantamaan tilannetta tältä osin. Kyseisellä keinolla pystyttiin muita rajoituksia paremmin turvaamaan etenkin koronaepidemiasta kärsineiden alojen elinkeinovapaus sekä kyseisten alojen työntekijöiden oikeus työhön (perustuslain 18 §). Samalla koronatodistuksen esittämisedellytyksellä pystyttiin kuitenkin ehkäisemään ja estämään covid-19-taudin leviämistä ja siten turvaamaan myös ihmisten henkeä ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kantokykyä.³³

Koronatodistuksen käyttöönoton vaikutuksia on esitelty ko. säännöstä koskevassa hallituksen esityksessä yksityiskohtaisesti.³⁴

90. THL osallistui kansallisen koronatodistussääntelyn valmisteluun. THL arvioi, että koronatodistuksen esittämisedellytys oli covid-19-epidemian epidemiologisen torjunnan näkökulmasta silloisen tiedon perusteella hyväksyttävällä tavalla yhtä tehokas tai verrannollinen tapa torjua taudin leviämistä kuin muut säädetyt ja voimassa olleet rajoitukset ja velvoitteet.³⁵

³² Ks. HE 131/2021 s. 16-18 ja 71 (todiste V1).

³³ Ks. HE 131/2021 s. 20 ja 71-72 (todiste V1).

³⁴ Ks. HE 131/2021 s. 19-36 (todiste V1).

³⁵ Ks. HE 131/2021 s. 20-21 (todiste V1).

91. Koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevan sääntelyn valmisteluvaiheessa ei tiedossa tai käytettävissä ollut muuta menettelyä, joka covid-19-epidemian epidemiologisen torjunnan näkökulmasta olisi ollut hyväksyttävällä tavalla muihin rajoitustoimenpiteisiin nähden yhtä tehokas tai verrannollinen tapa torjua covid-19-taudin leviämistä, mutta joka olisi turvannut vastaavasti myös elinkeinonharjoittamisen oikeutta sekä oikeutta työhön.³⁶
92. Koronatodistuksen esittämisedellytystä pidettiin jo ennen lainsäätämistä laajasti hyvänä, asianmukaisena ja tarpeellisenä ratkaisuna. Elokuussa 2021 tehdyssä yrittäjägallupissa 74 % kyselyyn vastanneista yrittäjistä kertoi kannattavansa koronatodistuksen käyttöönottoa ja vain 18 % vastusti sitä.³⁷ Myös lainvalmistelun aikana annettu koronatodistuksen kansallista käyttöönottoa koskeva lausuntopalaute oli positiivista. Ehdotusta pidettiin hyvänä ja kannatettavana.³⁸
93. Lisäksi voidaan mainita, että jo ennen Suomea koronatodistuksen esittämisedellytys tai siihen rinnastuva järjestelmä oli otettu käyttöön useissa muissakin maissa, esimerkiksi Tanskassa, Virossa, Norjassa Saksassa, Alankomaissa ja Ranskassa.³⁹ Lisäksi jo edellä mainitusti EU:n koronatodistus oli jo ennen sen kansallista käyttöönottoa otettu käyttöön EU-maiden välisessä liikenteessä (vapaata liikkuvuutta rajoittaneena toimena).
94. Koronatodistuksen kansallista käyttöönottoa (tartuntatautilain 58 i §:ää) käsiteltiin eduskunnassa ja useissa sen valiokunnissa, ml. perustuslakivaliokunnassa. Käsitelyssä ei esitetty tulkintoja tai väitteitä, joiden mukaan koronatodistuksen kansallinen käyttöönotto olisi ollut keinona epäasiallinen tai tarpeeton siten, että kyse voisi olla yhdenvertaisuuslain kieltämästä välillisestä syrjinnästä taikka perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen vastaisesta säännöksestä.
95. Säännöksen valmistelussa ja eduskuntakäsittelyssä on kiinnitetty huomiota yhdenvertaisuuteen erityisesti perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuslausekkeen näkökulmasta.⁴⁰ Tähän liittyen esitöissä on todettu mm. seuraavaa:

"Palvelujen yhdenvertainen saatavuus mahdollistetaan kuitenkin osaltaan siten, että asiakkailta ja osallistujilta on mahdollisuus saada todistus myös käymällä covid-19-testissä. Testitodistus olisi voimassa 72 tuntia kerrallaan,

³⁶ Ks. HE 131/2021 s. 36-38 (todiste V1).

³⁷ Ks. HE 131/2021 s. 22 (todiste V1).

³⁸ Ks. HE 131/2021 s. 43-44 (todiste V1).

³⁹ Ks. HE 131/2021 s. 41-44 (todiste V1).

⁴⁰ Ks. HE 131/2021 s. 74: "Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti todennut, ettei yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esimerkiksi PeVL 11/2012 vp, s. 2, PeVL 2/2011 vp, s. 2 ja PeVL 1/2006 vp, s. 2). Keskeistä on, voidaanko kulloinkin tehtävät erottelut perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla ja muodostuvatko erottelut mielivaltaisiksi tai kohtuuttomiksi (PeVL 7/2014 vp, s. 5). Myös syrjintäkielto ei kiellä kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä, vaikka erottelu perustuisi nimenomaisesti säännöksessä mainittuun erotteluperusteeseen (PeVL 27/2009 vp, s. 2-3). Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Perustelulle asetettavat vaatimukset ovat yhdenvertaisuussäännösten esitöiden mukaan erityisesti säännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden kohdalla kuitenkin korkeat (HE 309/1993 vp, s. 44 ja PeVL 1/2006 vp, s. 2)" (todiste V1)

jotta testin ajantasaisuus ja siten asiakkaan tai osallistujan riski mahdolliseen altistumiseen tai covid-19-tautiin sairastumiseen ennen yleisötilaisuuteen osallistumista tai tilojen käyttöä olisi minimoitu mahdollisimman hyvin – kuitenkin siten, ettei testiin osallistumista edellytetä jokaisella kerralla tai jokaisena päivänä erikseen. Tällä tavoin sääntely kohtelisi testiin osallistuvia mahdollisimman tasapuolisesti rokotettujen ja taudin sairastaneiden kanssa ilman, että tästä aiheutuisi merkittävää terveysturvallisuusriskiä muille osallistujille tai tiloja käyttäville henkilöille.”⁴¹

”Yhdenvertaisuuden näkökulmasta merkitystä on myös sillä, ovatko todistukseen oikeuttavat rokotukset ja testit maksuttomia vai maksullisia. Rokotukset ovat kaikille maksuttomia ja ne ovat laajalti saatavissa Suomessa pitempiaikaisesti oleskeleville henkilöille. Koska rokotukset etenevät vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1105/2020) määritellyssä ikäryhmittäin laskevassa järjestyksessä, on käytännössä nuorimmilla 16–29-vuotiaiden sekä 12–15-vuotiaiden ikäryhmillä mahdollisuus saada täysi rokotesarja myöhemmin kuin muilla ikäryhmillä tai muilla asetuksen 2 §:ssä mainituilla erityis- ja riskiryhmillä. THL on arvioinut, että kaikkien yli 12-vuotiaiden olisi mahdollista saada täysi rokotesarja lokakuun aikana, jolloin – huomioiden esitetty vähintään 7 vuorokauden viive rokotesarjan jälkimmäisen annoksen saamisesta todistuksen hyväksyttävyyteen – todistus olisi nuorimpien ikäryhmien käytettävissä aikaisintaan marraskuun alussa.”⁴²

”Todistukseen oikeuttavat covid-19-testit tulisi toteuttaa julkisessa terveydenhuollossa, jos henkilöllä on lääketieteellinen peruste, jonka vuoksi hänen ei ole mahdollista saada covid-19-rokotteita. Lääketieteellisiä syitä rokottamattomuudelle ovat esimerkiksi sairaus, hoito tai allergia, joka estää rokottamisen. Käytännössä lääketieteellisen perusteen rokottamattomuudelle arvioi potilasta hoitava lääkäri. Jos rokottamattomuudelle ei olisi lääketieteellistä perustetta, ei testejä lähtökohtaisesti tehtäisi julkisen terveydenhuollon toimesta. Aikuiset voisivat joutua hakemaan testin yksityiseltä terveydenhuollon palvelujen tuottajalta, mikä saattaa asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan varallisuuden perusteella. Toisaalta täysi-ikäisillä on mahdollisuus hankkia myös maksuton rokotesuoja, minkä vuoksi rokotteen ottamatta jättäminen olisi aidosti oma valinta.”⁴³

96. Yllä kerrotun mukaisesti henkilö ei ole voinut saada koronatodistusta ainoastaan siinä tilanteessa, että hänen covid-19-testinsä tulos on ollut positiivinen. On hyväksyttävää ja perusteltua, että tällaisen henkilön pääsy ravitsemisliikkeisiin ja erilaisiin tilaisuuksiin estyi, jotta hän ei altistanut ja tartuttanut muita osallistuvia tai tiloja käyttäviä henkilöitä.
97. Lisäksi on huomionarvoista, että koronatodistuksen esittämisedellytys saattoi koskea vain tartuntatautilain 58 i §:ssä lueteltuja palveluja, yleisötilaisuuksia ja tilojen käyttöä, eikä sellaisia palveluita, joita voidaan pitää välttämättöminä ihmisten päivittäisessä elämässä.

⁴¹ Ks. HE 131/2021 s. 74-75 (todiste V1).

⁴² Ks. HE 131/2021 s. 76 (todiste V1).

⁴³ Ks. HE 131/2021 s. 76 (todiste V1).

Koronatodistusta ei voitu edellyttää esitettäväksi esimerkiksi kaupassa käynnissä, pankkiasioinnissa, viranomaisasioinnissa tai terveydenhuollon yksiköissä.⁴⁴

98. Koronatodistuksen kansallisen käyttöönoton eduskuntakäsittelyssä myös perustuslakivaliokunta arvioi ehdotetun säännöksen perustuslain mukaisuutta. Valiokunta katsoi, että koronatodistusta koskevalle sääntelylle oli esitetty hyväksyttävät ja oikeasuhtaiset perusteet. Valiokunta kuuli useita Suomen johtavia valtiosääntöoikeuden asiantuntijoita, joista yksikään ei ollut sitä mieltä, että säännös olisi ollut perustuslain tai sen yhdenvertaisuussäännöksen vastainen.⁴⁵

Esimerkiksi professori Tuomas Ojanen kirjoitti lausunnossaan, että hallituksen esityksessä *"on yleisesti ottaen kyetty tuomaan riittävästi seikkoja ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuuden ja välttämättömyyden puolesta, kun samalla huomioidaan esityksen tarjoama tieto epidemiatilanteesta, rokotuskattavuudesta, vaikutuksista sekä muista toteuttamisvaihtoehdoista"*.⁴⁶ Professori Mikael Hidén puolestaan kirjoitti mm., että hän ei *"myöskään pidä kysymystä yhdenvertaisuudesta – toiminnanharjoittajan toimivallan kohteiksi joutuvien eri asemaan saattamisesta – lakiehdotuksen mukaan muodostuvassa kokonaisuudessa aidosti ongelmallisena"*.⁴⁷

99. Perustuslakivaliokunta on omassa lausunnossaan todennut perustuslain mukaiseen yhdenvertaisuuteen liittyen erityisesti seuraavaa:

"(16) Perustuslakivaliokunta pitää sääntelyn arvioinnin kannalta lähtökohtaisesti merkityksellisenä, että koronatodistuksen esittämisvelvollisuus säädetään vaihtoehdoksi lakiin perustuville tiloihin ja kokoontumisiin kohdistuville perusoikeusrajoituksille. Vaikka ehdotus asettaa henkilöt eri asemaan, ei ehdotettua sääntelyä voida perustuslakivaliokunnan mielestä sen taustalla olevat lääketieteelliset perusteet huomioiden pitää mielivaltaisena. Sääntelylle on esitetty myös hyväksyttävät perusteet. Täysi rokotussarja ja sairastettu covid-19-tauti antavat henkilölle suojaan koronavirustartunnalta ja estävät taudin leviämistä. Tuoreen negatiivisen testitodistuksen vaatimus estää sekin koronatartunnan leviämistä ihmisten kokoontuessa erilaisiin tilaisuuksiin. Valiokunnan mielestä esitettyä voidaan nykyisessä epidemiatilanteessa pitää sellaisena hyväksyttävänä syynä, joka muodostaa perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän perusteen.

(17) Perustuslakivaliokunnan mielestä arvioitaessa ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuutta voidaan merkitystä edelleen antaa sille, että esimerkiksi yksilölle välttämättömät palvelut eivät edellytä koronatodistuksen esittämistä. Samaten merkitystä on sillä, että käytännössä koronatodistuksen esittämisvelvollisuuden piiriin lukeutuvilla henkilöillä on ollut ja on edelleen mahdollisuus saada maksutta täysi rokotussarja koronavirusta vastaan. Henkilöillä, jotka eivät ole ottaneet koronarokotuksia, on mahdollisuus saada koronatodistus negatiivisen testituloksen perusteella. Sosiaali- ja

⁴⁴ Ks. tältä osin mm. HE 131/2021 s. 65 (todiste V1).

⁴⁵ Ks. professori Janne Salmisen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 3), professori Tuomas Ojasen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 4), professori Mikael Hidénin lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 5), professori Lasse Lehtosen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 6), lainsäädäntöneuvos Mira Turpeisen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 7) ja professori Veli-Pekka Viljasen lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 8).

⁴⁶ Professori Tuomas Ojasen lausunto perustuslakivaliokunnalle, s. 6 (liite 4).

⁴⁷ Professori Mikael Hidénin lausunto perustuslakivaliokunnalle (liite 5).

*terveysvaliokunnan on myös syytä selvittää, miten sääntelyssä voitaisiin huomioida ulkomailla rokotuksen saaneet.*⁴⁸

100. Tartuntatautilain 58 i §:n voimaantulon jälkeen oli uutisointia siitä, että osa rokottamattomista kansalaisista piti rokotustodistuksen vaatimista syrjintänä. Ylen uutisessa kysyttiin yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenmanin kantaa tähän asiaan:

”Myöskään yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman ei näe kansalaisten samanarvoisuuden vaarantuvan rajoitusten vuoksi, sillä lähes kaikilla on mahdollisuus käydä ottamassa rokotus.

- Rokotukset ovat ilmaisia, siinä mielessä tilanne on yhdenvertainen. Sitten on olemassa henkilöitä, jotka eivät voi terveyssyistä ottaa rokotusta, ja heitä me suojelemme sillä, että mahdollisimman moni muu ottaa rokotuksen.”

*”Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että hengen ja terveyden suojelemiseksi yhteiskunnassa voidaan asettaa erilaisia rajoituksia. Ne pitää kuitenkin suhteuttaa kulloiseenkin tartuntatautilanteeseen. Myös koronapassin käyttö on Stenmanin mukaan hyväksyttävää, jos sillä voidaan helpottaa tautitilannetta.”*⁴⁹

101. Edellä kerrottu osoittaa, että koronatodistuksen kansallinen käyttöönotto tartuntatautilain 58 i § säättämällä on ollut yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitettu asianmukainen ja tarpeellinen keino. Johtopäätös on selvä erityisesti ottaen huomioon lainsäätäjän laaja harkintavalta.
102. Johtopäätöksenä edellä kerrotusta voidaan näin ollen todeta, että valtio ei ole syyllistynyt yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitettuun välilliseen syrjintään, eikä valtio siten ole velvollinen maksamaan kantajalle hyvitystä väitetyn syrjinnän perusteella.
103. Mainittakoon vielä, että Etelä-Karjalan kärjäoikeus on suhteellisen tuoreessa ratkaisussaan (166186/2021, 10.9.2021) hylännyt kasvomaskin käyttövaatimukseen liittyneen yhdenvertaisuuslain väitettyyn loukkaamiseen perustuneen vaatimuksen *selvästi perusteettomana*. Asiassa oli kyse siitä, oliko kantajaa syrjitty yhdenvertaisuuslaissa kielletyllä tavalla, kun häntä ei oltu palveltu hänen kieltäytyttyään käyttämästä palvelutilanteesta kasvomaskia.⁵⁰

⁴⁸ Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 35/2021, s. 5-6 (liite 2).

⁴⁹ Ylen uutinen 19.11.2021 (liite 10).

⁵⁰ Kärjäoikeus totesi johtopäätöksensä, että kantaja ei ollut edes väittänyt, että hänellä olisi yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä viitattu yksilöity fyysinen tai psyykinen diagnooitu sairaus, joka estäisi kasvomaskin käytön. Päätöstä olla käyttämättä kasvomaskia ei myöskään ollut pidettävä laissa säädettyinä pysyväisluonteisena uskonnollisliitännäisenä vakaumuksena. Päätöstä olla käyttämättä asiakaspalvelutilanteissa kasvomaskia ei ollut myöskään pidettävä yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettuna mielipiteenä. Kärjäoikeus totesi, että asiassa ei ole myöskään edes väitetty, että vastaajina olevat palveluntarjoajat olisivat palvelleet muita asiakkaita erilaisilla ehdoilla kuin kantelijaa. Kärjäoikeus katsoi, että kanne oli perusteeton siltä osin, kun siinä vaadittiin yhdenvertaisuuslain mukaista hyvitystä väitetystä syrjinnästä perustuen vakaumukseen, terveydentilaan tai mielipiteeseen. Muilta osin oikeus jätti kanteen tutkimatta sen toimivaltaan kuulumattomana asiana. (liite 11)

4.4.3 Kantajan hyvitysvaatimus on määrältään perusteettoman suuri

104. Kantaja on vaatinut väitetystä syrjinnästä hyvitystä 10.000 euroa.
105. Valtion käsityksen mukaan vaatimuksen määrä on perusteettoman suuri.
106. Yhdenvertaisuuslain 24 §:n mukaan hyvityksen tulee olla oikeudenmukaisessa suhteessa teon vakavuuteen, jota puolestaan arvioidaan ottamalla huomioon rikkomuksen laatu, laajuus ja kesto. Säännöksen esitöiden mukaan rikkomuksen vakavuutta arvioidaan objektiivisin kriteerein eikä pelkästään loukatun subjektiivisen kokemuksen perusteella. Esitöissä todetaan edelleen, että syrjinnän laatua ja laajuutta arvioitaessa voidaan kiinnittää huomiota siihen, mitä ja kuinka vakavia seurauksia syrjinnästä on loukatulle aiheutunut, onko syrjintä ollut tietoista ja onko syrjintä perustunut useaan syrjintäperusteeseen.⁵¹
107. Tiedossamme ei ole tapauksia, joissa hyvitystä olisi ylipäättään tuomittu maksettavaksi esillä olevan asian kanssa vastaavanlaisissa tilanteissa.
108. Tässä asiassa väitetyn loukkauksen vakavuus on objektiivisesti arvioiden hyvin vähäinen. Kantaja ei ole yhtenä aamuna saanut asioida siinä kahvilassa, jossa hän väittää halunneensa tuolloin asioida. Kantajan pääsyä kahvilaan ei ole evätty häneen itseensä välittömästi liittyneestä syystä, vaan koska hän ei ole esittänyt koronatodistusta, jollaisen hän olisi niin halutessaan voinut esittää (ottamalla rokotteen tai hankkimalla negatiivisen koronatestituloksen). Väitetty syrjintä ei edellä tässä vastauksessa kerrotusti ole ollut tietoista.
109. Siinäkin tilanteessa, että käräjäoikeus täysin vastoin valtion käsitystä katsoisi kantajan kahvilaan pääsyn 10.12.2021 estymisen valtion vastuulle kuuluvaksi välilliseksi syrjinnäksi, hyvityksen määrän tulisi olla nolla tai korkeintaan joitain kymmeniä euroja.
110. Kantaja on vaatinut hyvitystä yhteisvastuullisesti valtiolta ja Fazer-konsernilta. Järjestyksen vuoksi todettakoon, että perustetta hyvitysvastuun yhteisvastuullisuudelle ei ole.

⁵¹ Ks. HE 19/2014 s. 90.

5 Todistelusta

5.1 Huomioita kantajan todistelua koskevista toteamuksista

111. Haastehakemukseen tutustuessamme huomiotamme on kiinnittänyt kantajan nimeämä todistelu ja se, mitä kantaja on ilmoittanut tulevansa asiassa (todisteluna) esittämään.
112. Kantaja on nimennyt todistajaksi mm. sosiaaioikeuden yliopistonlehtori Pauli Rautiaisen, jota haastehakemuksessa on nimitetty ”perustuslakiasiantuntijaksi”. Rautiainen on profiloitunut viime vuosina koronaepidemiaan liittyvien rajoitusten julkisessa kritisoinnissa. Käsityksemme mukaan Rautiaisella ei ole oikeustieteellistä koulusta (vaan hän on filosofian maisteri, valtiotieteiden maisteri ja hallintotieteiden tohtori). Kantaja on nimennyt todistajaksi myös toisen koronarajoituksia julkisuudessa kritisoineen hallintotieteiden tohtorin, Matti Muukkoson. Myöskään Muukkosella ei käsityksemme mukaan ole oikeustieteellistä koulutusta.
113. Haastehakemuksessa on esitetty, että oikeudenkäynnin kuluessa tultaisiin osoittamaan, että valtion toimenpiteet covid-19-taudin ehkäisemiseksi ovat olleet liioiteltu, ylimitoitettuja ja yksilön perusoikeuksia tarpeettomasti rikkovia. Haastehakemuksessa on myös ilmoitettu, että pääkäsitelyyn tultaisiin ottamaan runsaasti asiantuntija- ja todistajanlausuntoja.
114. Kantajan lausumien ja jo nimettyjen todistajien perusteella sekä huomioiden kantajan ja hänen asiamiehensä rooli Me Kansalaiset ry:ssä ja yhdistyksen internet-sivuilla esitetyt kannanotot, vaikuttaa siltä, että kantajan ja hänen asiamiehensä tarkoituksena on tehdä tästä oikeudenkäynnistä ja etenkin sen pääkäsitelystä jonkinlainen yhdistyksen, sen näkemysten ja koronarajoituksen vastustamisen ”myynti- ja markkinointilaisuus”, jossa tiedotusvälineiden läsnä ollessa luennoitaisiin näkemyksiä koronarajoituksia ja yksilönvapauden rajoitteita vastaan, ja pyrittäisiin lähinnä kiusaamaan eräitä rajoitusten valmistelussa mukana olleita henkilöitä (kantajan myös todistajaksi nimeämät THL:n Mika Salminen ja STM:n Satu Koskela).
115. Katsomme näin ollen aiheelliseksi jo tässä vaiheessa todeta, että käräjäoikeuden on syytä asian valmistelussa jämäkällä prosessinjohtolla pitää huoli siitä, että asiassa otetaan oikeudenkäynnin kohteeksi vain sellaiset väitteet ja todistelu, joilla on merkitystä esitettyjen vaatimusten ratkaisun kannalta.
116. Oikeudenkäynnissä todistelua esitetään riidanalaisista tosiseikoista. Käsityksemme mukaan asian keskeiset tosiseikat ovat riidattomat: kantajaa ei päästetty kahvilaan asioimaan 10.12.2021, koska hän ei esittänyt koronatodistusta. Todistelu ei tältä osin ole

tarpeen. Todistelu asiassa voi olla tarpeen lähinnä siltä osin, onko koronatodistus ollut keinona asianmukainen ja tarpeellinen (yhdenvertaisuuslain 13 §:n tarkoittamalla tavalla).

117. Suomalaiseen oikeudenkäyntiin ei kuulu oikeudellisten asiantuntijoiden (suullinen) kuuleminen. Keskeinen periaate on, että tuomioistuin tuntee lain (jura novit curia). Asianosaiset (tyypillisesti asiamiesten/avustajiensa suulla) voivat luonnollisesti esittää oikeudellisen argumentaationsa kirjelmässään ja etenkin loppulausunnossa, ja he voivat halutessaan viitata oikeuslähteisiin ja oikeudellisiin asiantuntijalausuntoihin sekä esittää tällaisia tuomioistuimelle. Todetut prosessiperiaatteet huomioiden on vaikea nähdä syitä sille, miten esimerkiksi Rautiaisen tai Muukkosen kuuleminen asiassa voitaisiin perustella.
118. Pyydämme kohteliaimmin käräjäoikeutta huolehtimaan siitä, että tämä asia käsitellään riita-asian oikeudenkäyntinä ilman, että oikeudenkäyntiä käytetään väärin muunlaisiin tarkoituksiin ja tavoitteisiin kuin esitettyjen siviilioikeudellisten vaatimusten ja perusteena olevien riitaisten kysymysten ratkaisemiseen.
119. Valtio varaa oikeutensa vaatia kantajan asiameistä yhteisvastuulliseen kuluvastuuseen valtion oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21:6 §:n nojalla, mikäli asiaa ei pystytä käsittelemään normaalilla ja tehokkaalla tavalla sen johdosta, että kantaja jatkaa osin selvästi perusteettomien väitteiden ja osin irrelevanttien väitteiden esittämistä ja/tai paisuttaa asian todistelua tarpeettomasti.

5.2 Vastaajan kirjalliset todisteet

120. Vastaaja vetoaa tässä vaiheessa seuraavaan kirjalliseen todisteeseen. Vastaaja varaa oikeuden täydentää todistelua valmistelun myöhemmässä vaiheessa

V1 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021 vp)

Todistusteemat: koronatodistuksen kansallinen käyttöönotto on ollut yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitettu asianmukainen ja tarpeellinen keino; tartuntatautilain 58 i § ei ole ihmisoikeuksien vastainen eikä sen soveltamisella ole loukattu kantajan ihmisoikeuksia.

5.3 Vastaajan henkilötodistelu

121. Vastaaja nimeää mahdollisen henkilötodistelun myöhemmin valmistelun aikana, kun selviää miltä osin asian käsittelyä jatketaan, ja mitä kantaja lopulta asiassa väittää.

5.4 Muut liitteet

1. Otteita Me Kansalaiset ry:n internet-sivuilta
2. Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 35/2021
3. Professori Janne Salmisen lausunto perustuslakivaliokunnalle
4. Professori Tuomas Ojasen lausunto perustuslakivaliokunnalle
5. Professori Mikael Hidénin lausunto perustuslakivaliokunnalle
6. Professori Lasse Lehtosen lausunto perustuslakivaliokunnalle
7. Lainsäädäntöneuvos Mira Turpeisen lausunto perustuslakivaliokunnalle
8. Professori Veli-Pekka Viljasen lausunto perustuslakivaliokunnalle
9. Otteita henkilövahinkoasiainneuvottelukunnan suosituksista 2020
10. Ylen uutinen 19.11.2021
11. Etelä-Karjalan kärjäoikeuden tuomio 10.9.2021 (166186/2021)

Helsingissä 31. päivänä elokuuta 2022

SUOMEN VALTIO

Laati:

Teemu Taxell
asianajaja, varatuomari, Espoo